

РЕЦЕНЗІЯ

доктора юридичних наук, доцента **ДЕЙНЕГИ Марини Андріївни** на дисертаційне дослідження **ЛЕБІДЬ Інни Володимирівни** на тему: **«Правове регулювання видобутку бурштину в Україні»**, подане на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю **081 «Право»**

Актуальність обраної теми. Широке розповсюдження проявів незаконного видобутку бурштину, що особливо великих масштабів набуло протягом останнього десятиліття, загрожує масштабною екологічною катастрофою, представляє значну соціально-економічну проблематику і є одним з викликів національній безпеці України. Масове залучення широких верств населення до роботи на нелегальних, стихійних копальнях, підпільна індустрія обробки, нелегального вивезення з країни бурштину та виробів з нього, ешелонована система корупційного прикриття, озброєні бандформування, що вступають в силові протистояння з правоохоронцями, і як підсумок – створення цілої паралельної економіки, в якій незаконний бурштиновий промисел є джерелом існування тисяч домогосподарств є категорично неприйнятною ситуацією в правовій, соціальній державі, проголошеній Конституцією України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Аналіз дисертації Інни Лебідь дає підстави стверджувати, що авторка послідовно й переконливо розкрила сутність. Значну увагу приділено правовим засадам реалізації природоохоронних заходів під час видобутку бурштину. Відмічається, що під виглядом рекультивації порушених внаслідок незаконного видобутку земельних ділянок проводиться масштабне освоєння таких масивів, що передбачає додатковий видобуток промисловим способом і викликає опосередковану економічну зацікавленість монополістів в існуванні нелегальних бурштинових виробіток.

До використаних спеціальних методів авторка виділяє: порівняльно-правовий метод, критично-правовий, порівняльно-історичний та метод окремого випадку. Зокрема, порівняльно-правовий метод, дозволив співставити одні явища з іншими, використовувався задля порівняння норм національного законодавства з нормами європейського права, а також при виявленні неузгодженості вітчизняного законодавства із нормами європейського права.

Метою дисертаційного дослідження є аналіз і удосконалення теоретичного розуміння правового регулювання видобутку бурштину в Україні.

Структура дисертації відповідає поставленій меті та предмету дослідження.

У **вступі** здійснюється обґрунтування вибору теми дослідження, зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну та окреслено практичне значення

одержаних результатів, апробацію результатів дослідження, кількість публікацій здобувачки, у яких відображено основні положення дисертаційного дослідження та структуру роботи, яка містить три розділи, висновки та додатки.

У **першому розділі** дисертації «Видобуток бурштину як об'єкт правового регулювання» авторкою визначено соціально-економічну проблематику видобутку бурштину на сучасному етапі, завдання правової політики у бурштиновидобувній галузі та розвиток правового регулювання у сфері видобутку бурштину.

У **другому розділі** дисертації «Правовідносини у сфері видобутку бурштину в Україні» авторкою визначено структуру законодавства у галузі видобутку бурштину, правове становище суб'єктів, повноваження органів державного контролю та правові засоби запобігання діяльності з незаконного видобутку бурштину.

У **третьому розділі** дисертації «Економіко-правовий механізм комплексного захисту довкілля і збалансованого розвитку при здійсненні видобутку бурштину в Україні» визначено види та цільове призначення обов'язкових платежів, що справляються при здійсненні діяльності, досліджено правовий механізм реалізації природоохоронних заходів та застосування іноземного досвіду збалансованого розвитку бурштиновидобувної галузі та захисту довкілля.

Дисертаційне дослідження завершується **висновками**, у яких здійснено аналіз наукових праць та чинного законодавства, відповідають поставленій меті та завданням дослідження. Висновки дисертації містять важливі теоретичні та практичні положення щодо вдосконалення правового регулювання видобутку бурштину в Україні.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання. Практичне значення результатів наукового дослідження полягає в тому, що вони містять практичні рекомендації щодо удосконалення правового інституту регулювання видобутку бурштину в Україні та можуть бути використані у: науково-дослідній діяльності для подальших наукових досліджень у сфері правового регулювання видобутку бурштину; законотворчій діяльності – при підготовці відповідних законопроектів; практичній діяльності органів контролю – при розробленні й удосконаленні нормативно-правових актів та інструктивних матеріалів з питань управління і контролю.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження викладено у 7 наукових працях, з яких 4 статті у наукових фахових виданнях України, стаття у періодичному науковому виданні, проіндексованому у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus, 2 тези наукових доповідей.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Дисертація є самостійно написаною кваліфікаційною науковою працею із науково-обґрунтованими

висновками та рекомендаціями, які виставлені авторкою для публічного захисту. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела. У роботі відсутнє привласнення чужих ідей, результатів або слів без оформлення належного цитування. Таким чином, у дисертаційному дослідженні Інни Лебідь на тему: «Правове регулювання видобутку бурштину в Україні» відсутні порушення академічної доброчесності.

Питання для дискусійного обговорення та недоліки дисертації щодо її змісту та оформлення. У цілому дисертація Інни Лебідь виконана на належному науковому рівні. Однак, як і кожна наукова праця, дисертація містить дискусійні положення, що потребують додаткового обґрунтування та щодо яких можна висловити певні міркування, які можуть бути враховані здобувачкою у подальшій науковій роботі:

1. Авторкою дисертації запропоновано удосконалити існуючу модель правового регулювання видобутку бурштину шляхом внесення пропозицій до законодавства через прийняття комплексного закону «Про засади функціонування бурштиновидобувної галузі». Вказана пропозиція видається дещо суперечливою, зважаючи на чинний Закон України «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними». Вважається за доцільне більшою мірою прийняття Закону України «Про видобування та реалізацію бурштину», що взятий за основу ще у 2015 р., або відповідної Концепції (стратегії) розвитку і функціонування бурштиновидобувної галузі.

2. Здобувачці доцільно було б у роботі дещо більше уваги приділити можливостям використання результатів дисертаційного дослідження для вдосконалення доктринальних засад адаптації законодавства України до європейських стандартів, адже в роботі міститься достатня кількість важливих пропозицій (зокрема, у підрозділі 3.3 дисертації), проте шляхи їх практичного впровадження у національне законодавство не достатньо розкриті. Це значно підвищило б практичну цінність роботи та її затребуваність.

3. Вбачається необхідним уніфікація підходу до застосування термінологічного апарату у межах дисертаційного дослідження. Авторкою подекуди використовуються не зовсім коректно з позиції юридичної визначеності ті чи інші правові категорії. Зокрема, термін «галузь» та «сфера» повсякчас вживаються паралельно на означення одного «напрямку» суспільних відносин. Зокрема, назви підрозділів 1.2 «Завдання правової політики у бурштиновидобувній галузі» та 1.3 «Розвиток правового регулювання у сфері видобутку бурштину» є яскравим прикладом цього. Відтак, відповідного коригування вимагає як сам зміст, так і відповідна термінологія у розрізі самої роботи. Термін «правова політика» так само потребує зміни і корегування.

Водночас, наведені міркування не впливають на загальний позитивний висновок щодо виконаної роботи та не применшують наукової цінності рецензованого дослідження.

Загальний висновок. Загальний аналіз роботи свідчить про самостійність і цілісність проведеного дослідження, його актуальність і науковий рівень, теоретичне й практичне значення. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в роботі, достатньо повно викладені в опублікованих здобувачкою наукових публікаціях. У дисертаційному дослідженні Інни Лебідь відсутні порушення академічної доброчесності.

Дисертація на тему: «Правове регулювання видобутку бурштину в Україні» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її авторка Лебідь Інна Володимирівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент
професор кафедри цивільного
та господарського права
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор юридичних наук, доцент

Марина ДЕЙНЕГА

